

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.X.30.138/2011/11. szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint felülvizsgálati bíróság a dr. Pap Kálmán ügyvéd ... által képviselt **M. Korlátolt Felelősségű Társaság** felperesnek az ... dr. Ormai Gabriella ügyvéd), dr. Okány Zsolt ügyvéd) és a ... dr. Göndös Gábor ügyvéd) által képviselt A. H. ... alperes ellen választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránt indított perében a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2011. január 28-án kelt, 4.G.40.004/2010/33. számú jogerős ítélete ellen a alperes részéről 34. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján indult felülvizsgálati eljárásban tartott tárgyaláson meghozta a következő

v é g z é s t:

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 4.G.40.004/2010/33. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét az alperes részéről 4.687.500 (Négymillió-hatszáznyolcvanhétezer-öttszáz) forintban, a felperes részéről 2.187.500 (Kettőmillió-egyszáznyolcvanhétezer-öttszáz) forintban állapítja meg.

Ez ellen a végzés ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

A felperes (a továbbiakban felperes, vagy választottbírósági alperes) jogelődje a T. Kíszövetkezet és az alperes (a továbbiakban alperes vagy választottbírósági felperes) jogelődje a H. G. GmbH. az 1992-ben kötött szindikátusi szerződés alapján megalapították a G. T. Kft-t (a továbbiakban G. T. Kft.). A létrehozott társaság által gyártott hőátviteli technikai berendezések értékesítése tekintetében a piacot alapvetően úgy osztották fel, hogy a nyugat-európai országokban az alperes (jogelődje), míg a keleti-európai országokban és Magyarországon a

felperes (jogelődje) volt jogosult a berendezéseket forgalmazni.

2003. szeptember 15-én a felek „Adásvételi szerződés és tagi megállapodás” címen kötöttek egymással szerződést. A Preambulumban megállapították, hogy a felperes (Eladó) 33,48 %-os mértékű, 130.120.000 Ft értékű tőkerészesedéssel rendelkezik a G. T. Kft. társaságban, míg az alperes (Vevő) 64,97 %-os, 252.510.000 Ft értékű részesedéssel. A Preambulum ismerteti, hogy a felperes a tulajdonosa a termékek kizárólagos forgalmazási jogának Szerbia, Szlovákia, Észtország, Lettország, Litvánia, Ukrajna és Románia tekintetében – ezt forgalmazási jognak nevezték. Ettől megkülönböztették a Magyarországra vonatkozó forgalmazási jogot.

A szerződés szerint a felperes átruházta a társaságban fennálló 130.020.000 Ft névértékű üzletrészt az alperesre két részletben. A vételárat 8.600.000 EUR összegben határozták meg, és ezen felül a felperes részére 2004-2007 között további 6.400.000 EUR garantált osztalékot biztosítottak. Az 5. pontban úgy rendelkeztek, hogy a 2006/2007-es üzleti évtől megszűnik a garantált osztalék, és a nyereség felosztás az egyéb jogok és kötelezettségek változása nélkül történik a G. T. Kft-ben fennálló üzletrészek egymáshoz viszonyított arányában.

A felperes a szerződés aláírásával 5 évre szóló opciós jogot biztosított 2007. június 16-tól kezdődően az alperes részére, amely alapján az alperes jogosulttá vált a felperes fennmaradt – 100.000 Ft névértékű – üzletrészeinek névértéken történő megvásárlására.

A szerződés 10. pontjában megállapodtak vitáiknak választottbíróság elé utalásáról. Bármely vita eldöntésére, amely a szerződésből vagy azzal összefüggésben, annak megszegésével, érvényességével vagy értelmezésével kapcsolatban keletkezik, alávetették magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság kizárólagos döntésének azzal, hogy a Választottbíróság a saját eljárási szabályzata szerint jár el, az eljárás során a magyar jogot kell alkalmazni, az eljárás nyelve német.

Abban is megállapodtak (11.pont), hogy ha a szerződés egyes rendelkezései vagy rendelkezéseinek egy része érvénytelen vagy végrehajthatatlan lenne, vagy azzá válna, úgy az nem érinti a többi rész érvényességét. Ebben az esetben – akár kiegészítő – értelmezés révén azok a szabályok érvényesek, amelyek a lehető legjobban megfelelnek az érvénytelen vagy végrehajthatatlan rendelkezés gazdasági célkitűzésének.

Kötelezték magukat ilyen esetben arra, hogy kiegészítő megállapodásokat kötnek a szerződés szellemében.

A felek a társasági szerződést többször módosították, így 2003.

szeptember 15-én az Adásvételi szerződéssel egyidejűleg is, amikor ismételten változtattak a piacfelosztási szabályokon, illetve a 13.a. pontot új rendelkezéssel egészítették ki.

A 2003. október 1-én hatályos, egységes szerkezetbe foglalt társasági szerződés 4.2.1. pontja szerint a társaság termékeit Magyarországon kizárólag a M. értékesítheti. A 13a. pont „A M. Kft. jogai” címet viseli. A 13a.1. pont szerint „a M. jogosult, 2006. november 30-ig a Szerbia, Szlovákia, Észtország, Lettország, Litvánia, Ukrajna és Románia kereskedelmi területeken, valamint határozatlan időtartamig Magyarország területén minden, a társaság által gyártott termék kizárólagos forgalmazására.” A társasági szerződés 14.4. pontjában a társasági szerződéssel kapcsolatos vitáikat a Választottbíróság elé utalták ugyanolyan feltételek mellett, mint az adásvételi szerződésben.

A 2004. január 2-án kelt társasági szerződés szerint már csak 100.000 forint törzsbetéttel rendelkezett a felperes a G. T. Kft. társaságban, a 4.2.1. pont és a 13a. pont ugyanolyan tartalmú maradt, mint az előző társasági szerződésben.

Az alperes a 100.000 Ft üzletrészre vonatkozó vételi jogát 2007. júniusában gyakorolta, s ettől kezdődően a felperes korábbi időszakban élvezett jogosítványait a G. T. Kft. termékeinek értékesítésére vonatkozóan megszüntette.

Az első választottbírósági eljárásban a jelen eljárás felperese (a választottbírósági eljárásban is felperesként) - 2008. május 13-án kelt - záró jogi összefoglalója szerint **elsődleges** kereseti kérelemként az alábbi három kereseti kérelmet terjesztette elő:

1. számú kereseti kérelem: A társasági szerződésbe foglalt polgári jogi (szindikátusi) megállapodások hatályosságának megállapítása. Ezen az alapon a felperest megilleti a kizárólagos magyarországi forgalmazási jog. A G. T. Kft. 2003. október 1. illetve 2004. január 2-től hatályos társasági szerződéseinek 4.2.1. pontjai és 13a. fejezete továbbra is polgári jogi megállapodásként hatályban vannak és a 2003. szeptember 15-én megkötött „Adásvételi szerződés és tagi megállapodás” elnevezésű polgári jogi szerződés részét képezik.

2. számú kereseti kérelem: Jogsértések megállapítása. A felperes szerint a szindikátusi szerződésből eredő jogainak megsértését jelenti, hogy a felperes megrendeléseit a G. T. Kft. társaság nem teljesíti. Az alperes intézkedése, mellyel a G. T. Kft.-nél megtiltotta a felperes rendeléseinek a teljesítését, az első kérelemben hivatkozott, a felek között létrejött polgári jogi

szerződéses viszonyból fakadó jogainak megsértését jelenti, az alperes jogellenesen járt el. Jogellenes az alperes és kapcsolt vállalkozásainak az a magatartása, hogy a felperes hozzájárulása nélkül a magyar piacról érkező megrendeléseket teljesítsék.

3. számú kereseti kérelem: Az alperes kötelezése a teljes szindikátusi szerződéscsomag betartatására, valamint e megállapodásoknak az utasítható harmadik személyek általi betartatására. Kérte az alperes arra történő utasítását, hogy a szindikátusi megállapodást, a társasági szerződések 4.2.1. pontjait és 13a. fejezetét tartsa tiszteletben, és utasítsa a G. T. Kft-t, hogy a felperest változatlan feltételek mellett szolgálja ki.

Másodlagos kereseti kérelmében az adásvételi szerződésben foglalt opciós megállapodás semmisségének megállapítását kérte, arra hivatkozva, hogy az opciós jog biztosítása a törvényileg megengedett 5 éves időtartamot túllépte.

A felperes keresetére indult Vb/07129 számú eljárásban hozott ítéletében a Választottbíróság megállapította, hogy a felek között 2003. szeptember 15-én megkötött Adásvételi szerződés és tagi megállapodás 5. pontjának 3. bekezdésében található alábbi mondat érvénytelen:

"Az Eladó jelen szerződés aláírásával 5 évre szóló opciós jogot biztosít 2007. június 16-tól kezdődően a Vevő részére, amely alapján a Vevő jogosulttá válik az Eladó fennmaradt üzletrészenek névértéken történő megvásárlására." Ezen túlmenően a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a kereseti kérelmeket értelmezve „a Választottbíróság megállapította, hogy a felperes az opciós jog gyakorlása előtt fennálló helyzetet kívánja helyreállítani, és így a főbb kérelme tulajdonképpen az opciós jogra vonatkozó feltétel érvénytelenségének a megállapítása."

Kifejtette továbbá - a bírósági gyakorlatra hivatkozva -, hogy a bíróság jogosult a semmisséget megállapítani a felperes, illetve az alperes kérelme hiányában is. Ebben az esetben a bíróságot nem köti a kérelem, és a felek által előterjesztett jogalap sem. Erre tekintettel elsődlegesen az opciós jogra vonatkozó feltétel semmisségét és így a főbb kereseti kérelmet, azaz az eredeti állapot helyreállítását vizsgálta.

Megállapította, hogy a jogvitában a felek az Adásvételi szerződést és a tagi megállapodást teljesen másképp értelmezték. A választottbírósági felperes (jelen eljárás felperese) azon az állásponton volt, hogy a magyarországi forgalmazási joga független a tagi státuszától, míg ezt a választottbírósági alperes (jelen

eljárás alperese) kétségbe vonta, és úgy nyilatkozott, hogy a szindikátusi szerződés elsősorban a felek, mint tagok közötti jogviszonyt szabályozza. Az alperes álláspontja szerint a vételi joggal kapcsolatos megállapodásuk nem vételi jog kikötésének, hanem előszerződésnek tekintendő.

A Választottbíróóság ezt követően az eljárásra alkalmazandó magyar jog rendelkezései alapján vizsgálta az előszerződés és a vételi jog rendelkezéseit. Arra a megállapításra jutott, hogy a kikötés vételi jog volt, és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) kizáró rendelkezései értelmében 5 évnél hosszabb időre ezt a jogot nem lehet kikötni, ezért a felek megállapodásának ez a része semmis.

A szerződés tartalma alapján nem állapította meg a teljes szerződés érvénytelenségét mert úgy ítélte meg, hogy „az opciós jog gyakorlása nem volt szükséges, hanem az alperes belátásától függött; továbbá a szerződés azt is szabályozta, hogy a felek mely jogokkal rendelkeznek az opciós jog lehívásáig terjedő időben (értelemszerűen arra az esetre is, ha nem élnek a vételi joggal).”

Mindennek figyelembe vétele mellett a Választottbíróóság csupán az Adásvételi szerződés és tagi megállapodás 5. pont 3. bekezdésében található mondat érvénytelenségét állapította meg. Tekintettel arra, hogy a Választottbíróóság álláspontja szerint "az Adásvételi szerződés és tagi megállapodás vételi jog alapítására vonatkozó rendelkezése semmis, a felperes egyéb kereseti kérelmeit visszautasította, mivel azok okafogyottá váltak (1. számú kereseti kérelem: A társasági szerződésbe foglalt polgári jogi megállapodások érvényességének megállapítása, amely kérelem arra irányult, hogy a forgalmazási jog fennállását érvényesítsék - e kérelem okafogyott, mivel a forgalmazási jog az opciós megállapodás semmissége miatt kifejezhető; 2. számú kereseti kérelem: A jogsértések megállapítása - e kérelem okafogyott, mivel jelen szerződésben a felperes a forgalmazási jog gyakorlását igyekezett elérni, és az opciós megállapodás semmisségének megállapítása eredményeként a felperes forgalmazási jogát nem lehet megkérdőjelezni; 3. számú kereseti kérelem: Az alperes és az utasítható személyek kötelezése a teljes szindikátusi szerződés betartására, amely az eredeti állapot helyreállítására irányult - e kérelem azért okafogyott, mert az opciós megállapodás semmisségének megállapítása miatt a felperes forgalmazási joga továbbra is fennáll, és e jogát ebben az esetben az alperes sem vonja kétségbe.)

A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a Választottbíróóság a semmis feltételre vonatkozóan a tényállást felderítettnek tekintette, és élve a jogvita valamennyi körülményére vonatkozó átfogó mérlegelési jogával a felhozott bizonyítékok alapján a

rendelkező részben foglaltak szerint hozta meg a választottbíróági ítéletét." (első ítélet 35.oldal)

2008. november 4-én kelt levelében az alperes felhívta a felperest, hogy az Adásvételi szerződés 11. pontja 2. bekezdésének eleget téve teljesítse kötelezettségét, és kössön az alperessel érvényes vételi jogról szóló megállapodást. Miután az általa szabott határidő eredménytelenül telt el, keresetet nyújtott be a felperessel szemben.

A Vb/08279 számú eljárásban a választottbíróági felperes (jelen eljárás alperese) az alábbi keresetet terjesztette elő:

Kérte a választottbíróági alperest arra kötelezni, hogy fogadja el a választottbíróági felperes 2008. november 4-én, a vételi jogról szóló megállapodás megkötésére tett ajánlatát.

Kérte, hogy a Választottbíróóság ítélettel pótolja a választottbíróági alperes elfogadó nyilatkozatát a magyar Ptk.295.§-a értelmében.

Kisegítő jelleggel kérte a választottbíróági felperes és a választottbíróági alperes között egy vételi jogra vonatkozó megállapodás létesítését a magyar Ptk.208.§ (3) bekezdése alapján.

Kérte a választottbíróági alperest az eljárás költségeinek viselésére kötelezni.

Keresetét azzal indokolta, hogy az első választottbíróági ítélettel érvénytelenített rendelkezés gazdasági célja a választottbíróági felperes (jelen per alperese) részére a 100.000 Ft névértékű üzletrész megszerzésére irányuló vételi jog biztosítása volt. Miután az első ítélet alapján erre nincs mód, az Adásvételi szerződés 11. pont 2. bekezdése szerint a választottbíróági alperes köteles vételi jogot alapítani a választottbíróági felperes részére, s mivel ennek önként nem tett eleget, ezért fordult a Választottbíróósághoz.

A választottbíróági alperes (jelen eljárás felperese) a Választottbíróóság előtt folyó eljárásban előterjesztett ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A kereseti kérelem elutasításának első indokaként a „res iudicata”-ra hivatkozott. Állítása szerint az eljárásban előterjesztett kereseti kérelemre vonatkozóan a felekre nézve a Választottbíróóság az első eljárásban (Vb/07129) egy átfogó és jogerős ítéletet hozott az összes

körülmény figyelembe vétele mellett.

Ugyanakkor viszontkeresetet terjesztett elő, az alábbi tartalommal:

Kérte kötelezni a választottbíróági felperest 474.010.517 Ft és ennek járulékai kártérítés jogcímén történő megfizetésére.

Kérte a választottbíróági felperes kötelezését a felek közötti polgári jogi (szindikátusi) megállapodás teljes körű betartására és harmadik személyekkel való betartatására.

Kérte kötelezni a választottbíróági felperest, hogy a választottbíróági alperes kizárólagos magyarországi forgalmazási jogát a G. T. Kft.termékeire vonatkozóan ismerje el és a G. T. Kft-t utasítsa arra, hogy a választottbíróági alperest a korábbi 17 évben folytatott üzleti gyakorlattal összhangban szolgálja ki (Ptk.198.§ (1) bekezdés).

Kérte kötelezni a választottbíróági felperest a perköltség viselésére.

A választottbíróági felperes kérte a viszontkereset elutasítását. Hivatkozott az EK szerződés 81. cikkének (1) bekezdésére, miszerint az „örök”, időben korlátlan kizárólagos forgalmazási jog semmis. Kifejezetten vitatta az alperes kárát és saját felróható magatartásának fennállását is.

Viszontválaszában a választottbíróági alperes előadta, hogy a felperes kartelljogi aggályait a választottbíróság már a korábbi eljárásban megvizsgálta.

A Választottbíróóság a választottbíróági felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a G. T. Kft. társasági szerződésének 4.2.1. és 13a.1. pontjaiban foglalt rendelkezései, amelyek szerint a M. Kft. javára „a G. T. Kft. termékeire vonatkozó határozatlan időre szóló kizárólagos magyarországi forgalmazási jogot” biztosít, semmisek. Elutasította az alperes viszontkeresetét is és rendelkezett a választottbíróági eljárási költségekről.

Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a választottbíróági felperes a választottbíróági alperes magyarországi korlátlan kizárólagos forgalmazási jogának semmisségére hivatkozott az EK-szerződés 81. cikkének 1. bekezdésbe való ütközése miatt, de a Választottbíróóság a társasági szerződés 4.2.1. és 13a.1. pontjaiban foglaltakat a Ptk.234.§ (1) bekezdése alapján hivatalból is vizsgálta. A társasági szerződés rendelkezésének szövegéből azt a következtetést vonta le, hogy a felek közötti forgalmazási jogokat eredetileg területi és időbeli szempontok alapján, az adásvételi szerződéssel (ideértve a vételi jogot is) összhangban kívánták

szabályozni. A piac konkrétan meghatározott időre vonatkozó felosztása, mint ahogyan azt a társasági szerződés eredetileg rendezte, összhangban állna a közösségi versenyjog előírásaival és nem lenne tiltott. Így lenne ez különösen az ún. post sale non competition clause (eladás utáni versenytilalmi megállapodás) vagy egy járulékos (kiegészítő) megállapodás esetén, mint ahogyan azt eredetileg a társasági szerződés rendezte is.

Az adásvételi szerződésben rögzített vételi jog gyakorlásának megakadályozása és elmaradása által azonban az alperes javára biztosított magyarországi forgalmazási területre vonatkozó jog időben korlátlanul vált, továbbá a piac felosztása az eredeti szerződéses rendelkezéstől levált és így ún. súlyos korlátozássá vált. Ez az EK-szerződés 81. cikk 1. bekezdés alapján teljes mértékben tilos. Miután a tiltott megállapodások semmiek, a választottbírószági alperesnek a társasági szerződés 4.2.1. és 13a.1. pontjaiban található jogosultságait, miszerint a G. T. Kft. termékeit Magyarországon határozatlan ideig kizárólagosan forgalmazhatja, a Választottbírószág semmisnek minősítette.

A 4.2.1. pont és a 13a.1. rendelkezés semmissé nyilvánítása miatt a választottbírószági felperes részéről nem történhetett szerződésszegés, és így nem állhat fenn kártérítési igénye a választottbírószági alperesnek, ezért a Választottbírószág a viszontkeresetet is elutasította.

A választottbírószági alperes (továbbiakban felperes) keresetet nyújtott be a Vb/08279 számú választottbírószági ítélet érvénytelenítése iránt. Kérte az ítélet azon részének érvénytelenítését, amelyben a Választottbírószág

- a G. T. Kft. társasági szerződése 4.2.1. és 13a.1. pontjait semmissé nyilvánította,
- a választottbírószági alperes viszontkeresetét elutasította, és
- a viszontkereseti választottbírószági díj viselésére a választottbírószági alperest kötelezte.

Keresetét elsődlegesen arra alapította, hogy a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbtv.) 55.§ (2) bekezdésének b) pontjában foglalt érvénytelenítései ok megvalósult, a Választottbírószág ítélete a magyar közrendbe ütközik.

Másodlagosan a Vbtv.55.§ (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással kérte az ítélet érvénytelenítését arra hivatkozva, hogy a felperesnek (választottbírószági alperesnek) a választottbírószági eljárásban nem volt lehetősége a G. T.Kft. társasági szerződése

rendelkezéseinek semmisségére vonatkozó ténybeli és jogi érveit előadni, ekként pedig nem volt képes az ügyét előterjeszteni. Ezzel sérültek az alkotmányos jogai.

Kérte az alperest kötelezni a felmerülő költségek viselésére.

Az ítélet közrendbe ütközésének okaként hivatkozott egyrészt a közösségi jog téves alkalmazására. Állította, hogy a Választottbíróság az EK-Szerződés 81. cikk (1)-(2) bekezdéseinek alkalmazásával egy olyan megállapodás semmisségét állapította meg, amely a vonatkozó és irányadó közösségi jogszabályok helyes alkalmazása mellett és a tényleges tényállás szerint sem minősül az EK-szerződés 81. cikk (1) bekezdése szerinti tiltott megállapodásnak. Álláspontja szerint a Választottbíróság a szigorúbb szabályozást alkalmazta az enyhébben megítélendő megállapodásra és téves jogszabályi alapon semmisítette meg azt. Ekként az ítélet elérte a téves jogszabály-alkalmazás azon szintjét, amely már a közrendet sérti. Részletesen kifejtette álláspontját az EK Szerződés 81. cikkének értelmezéséről, az Európai Bíróság eseti döntéseit elemezve.

Másrészt a felperes a választottbírósági ítélet közrendbe ütközésének okaként arra hivatkozott, hogy a felek közötti jogviszonyt ismételten elbírálvá hozta meg második ítéletét a Választottbíróság (res iudicata). Az elsőfokú eljárás során kérte a bíróságot, hogy a közrendbe ütközés tekintetében elsődlegesen a res iudicata kérdésében döntsön. Utalt arra, hogy a Választottbíróság az első eljárásban nemcsak a tagi jogviszonyt illetően hozott döntést, hanem elbírált a forgalmazási jog kérdését is. A M. magyarországi forgalmazási jogát a tagi státusszal együtt az ítélet megállapította, mégpedig visszaható hatállyal. A tényállás semmiben sem változott, azonban a második eljárásban hozott ítéletben a Választottbíróság homlokegyenest ellentétesen minősítette a felek közötti jogviszonyt, a peres feleknek a G. T. Kft-hez fűződő viszonyát újraértelmezte. A Választottbíróság korábbi döntése értelmében, a peres felek megállapodásával kapcsolatban, versenyjogi szempontból nem merült fel aggály.

Álláspontja szerint a Választottbíróság megsértette a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét azzal, hogy az anyagi jogerő ellenére a felek közötti jogviszonyt ismételten elbírált és az ítélt dologgal ellentétes döntést hozott meg. Ez rontja a jogbiztonságot. Az új választottbírósági ítélet két szempontból felülírta a korábbi ítéletet: egyrészt a forgalmazási jog előző jogerős bírósági ítélet általi megállapítását bírálta felül, másrészt a forgalmazási jog versenyjogba ütközésének hiányát is felülbírált.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes kötelezését

az eljárás költségeinek megfizetésére. A Vbtv. 55.§ (1) bekezdés c) pontjával kapcsolatban előadta, hogy a felperes maga csatolta be az alperes 2009. július 22-én kelt beadványát és annak kivonatolt szakfordítását, melyből megállapítható, hogy az alperes - ha nem is elsődlegesen - de kifejezetten kérte a semmisség megállapítását az EK Szerződés 81. cikke alapján. A magyar jogot kötötték ki a felek a jogvitájukra, s a magyar jog szerint a semmisségi okot észlelő bíróság azt hivatalból veszi figyelembe.

A Vbtv. 55.§ (2) bekezdés b) pontjára alapított érvénytelenítés iránti keresettel szembeni védekezés körében a közösségi jog téves alkalmazásával kapcsolatban kifejtette, hogy önmagában egy szerződés érvénytelensége semmiképpen sem jelentheti egyben a közrend, különösen a belső piac 81. cikkel védett működésének sérelmét is. A Választottbíróság téves jogalkalmazás alapján akár teljesen más okokra hivatkozva is érvénytelennek nyilváníthatott volna szerződéses rendelkezéseket, amely nem valósítaná meg a közrend sérelmét. A Választottbíróság ítélete nem mutat túl a felek viszonyán sem, hiszen a kizárólagos forgalmazási jogok érvénytelenségét kimondó döntés eredménye éppen a szabad piac privilégiumoktól mentes működése.

A *res iudicata* intézményének megsértésére történt hivatkozás körében kifejtett védekezésében előadta, hogy a felperes ezt a kifogását már a második választottbírósági eljárás során is felhozta, azonban a Választottbíróság az ítéletben azt alaptalannak találta.

Álláspontja szerint egyébként a *res iudicata* értelmezése olyan eljárásjogi kérdés, amelynek érdemi felülvizsgálata vagy eldöntése nem tartozhat a rendes bíróságok hatáskörébe egy érvénytelenítési perben. Az első és a második választottbírósági eljárásban elbírált jogok és követelések különbözőek voltak, még ha azonos tényálláson alapultak is, a *res iudicata* az azonos jog kétszeri elbírálását tiltja.

Álláspontja szerint az első választottbírósági eljárásban a Választottbíróság nem vizsgálta érdemben a szindikátusi megállapodás érvényességét, mert álláspontja szerint annak vizsgálata az opciós megállapodás érvénytelensége miatt okafogyottá, szükségtelenné vált. A *res iudicata* hatás pedig nem terjedhet ki olyan kérdésre, amelyet az eljáró bíróság érdemben nem vizsgált meg.

A második választottbírósági eljárásban a felperes a viszontkeresetét arra alapította, hogy őt a forgalmazási jog a társasági tagságtól függetlenül megilleti. Emiatt kellett a Választottbíróságnak érdemben elbírálni a forgalmazási jogok érvényességét és azok semmisségét állapította meg, amit lehetővé

tett az, hogy az első ítélet e körben nem tartalmazott rendelkezést.

Kifogásolta, hogy a felperes a választottbíróági ítélet érvénytelenítését nem teljes egészében, hanem csak a reá nézve hátrányos rendelkezések tekintetében kérte, holott a választottbíróági ítélet szerves egységet alkot.

Az elsőfokú bíróság a Választottbíróóság Vb/08279 számú ítéletét érvénytelenítette abban a részében,

- melyben „A választottbíróóság megállapítja, hogy a G. T. Kft. társasági szerződésének 4.2.1. és 13a.1. foglalt rendelkezései, amelyek szerint a M. Kft. javára „a G. T.Kft. termékeire vonatkozó határozatlan időre szóló kizárólagos magyarországi forgalmazási jogot biztosít, semmisenk”;
- amellyel a M. Kft. alperes viszontkeresetét elutasította, és
- amellyel a választottbíróóság az eljárási díj összegét a viszontkereset vonatkozásában 11.144.311 Ft összegben állapította meg, és amelynek a viselésére a M. Kft. alperest kötelezte.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 900.000 Ft lerótt illetéket és 6.970.000 Ft +ÁFA ügyvédi munkadíjat, mint perköltséget.

Az ítélet indokolásában kifejtette, helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy a Választottbíróóság a második ítéletében (Vb/08279) ugyanazon felek közötti ugyanazon jogkérdésben döntött, mint amely jogkérdésben az első ítéletben (Vb/07129) már döntött. Bár az első választottbíróági ítélet az Adásvételi szerződés és tagi megállapodás 5.pont 3. bekezdésében található opciós jogra vonatkozó rendelkezésről állapította meg az érvénytelenséget, de elutasította a felperes további keresetét, amelyek között szerepelt a társasági szerződésbe foglalt polgári jogi (szindikátusi) megállapodások hatályosságának megállapítása (1.sz. kereseti kérelem). Az első választottbíróági ítélet indokolásának értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy nemcsak az opciós jog semmisségét állapította meg az első választottbíróági ítélet, hanem vizsgálta a felperest megillető forgalmazási jog kérdését is. Miután az opcióra vonatkozó rendelkezés semmisségét kimondta a Választottbíróóság, a többi kereseti kérelem vonatkozásában kiemelte, hogy a forgalmazási jog kifejthető. A társasági szerződésbe foglalt polgári jogi megállapodásra is hivatkozott az első ítélet, nemcsak az Adásvételi szerződés és tagi megállapodás című iratra.

A második választottbíróági ítélet a felperesnek a G. T. Kft.

termékeire vonatkozó határozatlan időre szóló kizárólagos magyarországi forgalmazási jogot biztosító, a társasági szerződés 4.2.1. és 13a.1. pontjaiban foglalt rendelkezéseket semmisítette meg. A két ítélet e részében ugyanazon ténybeli alapon született. Az első ítélet a felperes tagsági jogát tulajdonképpen helyreállította, s a döntés következményeként a tagsági jogviszonyból eredő tagi jogok a felperest megillették annak ellenére, hogy a bejegyzésre csak később került sor. „Amíg az első választottbírósági ítélet kimondta, hogy a felperesnek, mint a G. T. Kft. tagjának van kizárólagos magyarországi forgalmazási joga, ugyanezen jog kapcsán azt állapította meg a második választottbírósági ítélet, hogy nincs a felperesnek, mint a GÜNTNER TATA Kft. tagjának kizárólagos magyarországi forgalmazási joga, mert ez a feltétel semmis.”

Az elsőfokú bíróság érvelése szerint, bár az első ítélet rendelkező része kifejezetten nem mondta ki, hogy a felperest az opciós jog kikötése semmisségének megállapítása következményeként a forgalmazási jog megilleti, de az ítélt dolog tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése is, amely utóbb vitássá nem tehető, attól egy későbbi perben a bíróság sem térhet el (BH2002.235.) Utalt arra, hogy amikor az első ügyben eljáró Választottbíróság az „Adásvételi szerződés és tagi megállapodásban” szereplő vételi joggal kapcsolatban annak semmisségét megállapította, azért utasította el a felperes társasági szerződésbe foglalt polgári jogi megállapodások hatályosságának megállapítására irányuló keresetét, mert „a forgalmazási jog az opciós megállapodás semmissége miatt kifejtethető”, ezért a felperes forgalmazási joga nem kérdőjelezhető meg, sőt azt az alperes sem vonta kétségbe (első ítélet 35. oldal.) Az első ítélet, amikor az opciós jogról döntött, figyelembe vette a releváns tényeket, jogi okfejtése pedig egyértelműen utal arra, hogy a felek közötti forgalmazási jogviszonyt is minősítette, értékelte, a felperes forgalmazási jogát érvényesnek tekintette. Utóbb ez egy újabb választottbírósági eljárásban már vitássá nem tehető.

Kifejtette, mivel a választottbírósági ítélet hatálya ugyanaz, mint a jogerős bírósági ítéleté, ezért választottbírósági eljárás során is van res iudicata. A második választottbírósági ítélet - jóllehet ott a jelen per felperese hivatkozott rá - nem foglalkozott a kérdéssel, nem adta indokát annak, hogy a korábbi választottbírósági ítéletet, amely megállapította az alperes tagsági viszonya mellett fennálló kizárólagos magyarországi forgalmazási jogát, miért hagyta figyelmen kívül, amikor a felperes részére biztosított forgalmazási jog semmisségét kimondta. A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy mivel a jogerő intézménye a választottbírósági eljárásban is

alkotmányos követelmény, az ezt figyelmen kívül hagyó választottbíróági ítélet sérti a közrendet.

Jogi álláspontja miatt nem vizsgálta a felperes további kereseti kérelmét. A keresethez kötöttségre hivatkozva rendelkezett a részleges érvénytelenítésről. Utalt arra, hogy a felperes nem kérte az alperesre hátrányos választottbíróági ítéleti rendelkezés érvénytelenítését, ezért a bíróság erről nem rendelkezhetett.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte

- elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását,

- másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a felperes által a Vb/08279. számú választottbíróági eljárásban előterjesztett viszontkeresettel kapcsolatos rendelkezések érvénytelenítése vonatkozásában a felperes keresetének elutasítását, a forgalmazási jogok semmisségéről szóló választottbíróági döntés érvénytelenítése tekintetében pedig az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való kötelezését.

Mind az elsődleges, mind a másodlagos kérelem esetén kérte a felperest kötelezni az eljárással összefüggésben felmerült összes költségeinek megtérítésére.

- Harmadlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való kötelezését.

- Negyedlegesen kérte, ha a fenti kérelmeknek nem adna helyt a Legfelsőbb Bíróság, akkor az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított, és álláspontja szerint jelentősen eltúlzott perköltség összegét mérsékelje.

Állította, hogy az ítélet a Vbtv. 55.§ (2) bekezdésének b) pontjába, 54-56.§-aiba és a Pp.80.§-ába ütközik.

A felülvizsgálati kérelem indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a közrend fogalmát, amikor azt állapította meg, hogy a res iudicata elvének bármilyen sérelme minden esetben megalapozza a választottbíróági ítéletek érvénytelenítését. Az első ítélet nem döntött a második ítélet által később elbírált kérdésekben, ezért a második - jelen eljárásban vizsgált - második ítélet nem sérti a res iudicata

elvét, s így nem ütközik a közrendbe sem.

Kifejtette, jelen perben nem volt vitás, hogy a választottbíróági ítéletek a rendes bíróági ítéletekhez hasonló jogerővel rendelkeznek, a jogvita középpontjában az áll, hogy pontosan milyen kérdésekben döntött az első ítélet. Hivatkozott arra, annak kérdése, hogy a felek komplex polgári jogi és társasági jogi kérdéseket felvető vitájában pontosan mely jogkérdésekben és milyen tartalommal döntött az első ítélet, az ítélet érdeméhez tartozó anyagi jogi kérdésnek tekinthető, márpedig főszabály szerint érvénytelenítési perben a választottbíróági ítéletet érdemben nem is lehet felülbírálni. A res iudicata elvének sérelme nem minden esetben és feltétlenül valósítja meg a közrendbe ütközést, csak akkor, ha olyan súlyú jogsértésre vezet, amely közrendi jelentőségű. Állította, hogy még ha a második ítélet esetleg tévesen értelmezte volna is az első ítélet tartalmát - ahogyan a felperes állítja - a Vbtv.55.§ (2) bekezdés b) pontja szerint közrendbe ütközés miatti érvénytelenítésnek akkor sem lehetne helye kirívóan súlyos, alapjogi és nemzetgazdasági jelentőségű jogsértés hiányában, hiszen a Vbtv. által védett közrendet a felek eljárása nem érintette. Ugyanakkor a második ítéletben a Választottbíróóság az értelmezést mindenben a jogszabályoknak megfelelően végezte el.

Részletesen elemezte a két választottbíróági eljárásban előterjesztett kereseti kérelmeket, az ítéleteket, s ennek eredményeként a következő álláspontot fejtette ki:

a) Az első választottbíróági eljárásban a forgalmazási jogok tagsági viszonytól való függetlenségét a Választottbíróóság érdemben nem vizsgálta, ezért a forgalmazási jogok érvényességét logikailag sem lehetett volna eldönteni.

b) Az első eljárásban az érvényesség, illetve érvénytelenség megállapítására sem a felperes, sem az alperes részéről nem volt olyan kérelem, amely alapján a Választottbíróóság a kérelemhez kötöttség elvének sérelme nélkül dönthetett volna.

c) A második eljárásban, a viszontkereset kapcsán, a forgalmazási jog tagsági viszonytól való függésének kérdése és így az érvénytelenség már az eldöntendő érdemi kérdések közé került, így a Választottbíróóság - figyelemmel a maradék üzletrész alperes általi megszerzésének végleges lehetetlenségére - megállapította, hogy a forgalmazási jogok már az eredetileg szándékolttól eltérő jogi jelleggel bírnak (elváltak a tagságtól és időben korlátlaná váltak), ezért érvénytelenek.

Mindezek alapján a két választottbíróági ítélet között nincs olyan átfedés, ami az ítélt dolog sérelmét jelentené.

Álláspontja szerint a Vbtv. nem teszi lehetővé, hogy a második ítéletet a felperes által kért módon részben, csak a felperesre hátrányos részre kiterjedően érvénytelenítse a bíróság. Állította, hogy az elsőfokú bíróság értelmezése - mely szerint az ítélet érvénytelenítését a fél tetszőleges körben, részlegesen is kérheti, a másik féllel szemben súlyosan méltánytalan helyzetet teremt. A közérdek védelmére hivatkozással előterjesztett érvénytelenítési kereset esetén fel sem merülhet, hogy a fél maga válogathat az érvényteleníteni kért rendelkezések közül. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság által ebben a körben megjelölt Vbtv. 55.§ (1) bekezdés d) pontjára történt hivatkozás téves, mert az nem a részleges érvénytelenítés lehetőségét teszi általánosan megengedetté, hanem kivételt fogalmaz meg. A részleges érvénytelenítés felborítja a második ítélet belső egyensúlyát és egyben érvényben tart egy versenykorlátozó megállapodást. Ezzel nem a második ítélet sérti a közrendet, hanem az elsőfokú bíróság ítélete, mert egy versenykorlátozó megállapodás érvényessége tekintetében jogerőt tulajdonít egy olyan választottbírósági ítéletnek - első ítélet -, amelynek meghozatalakor az adott megállapodás pontos tartalma még nem is lehetett ismert, és amely meghozatala során semmilyen versenyjogi vizsgálatot nem folytatott le az eljáró Választottbíróság.

Az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnik, hogy a bíróság álláspontja szerint a res iudicata sérelme csak abban a tekintetben áll fenn, hogy az első ítélet már megállapította a kizárólagos forgalmazási jogok érvényességét, ezért a második ítélet nem dönthetett ezzel ellentétesen. Ebből azonban nem vezethető le, hogy a forgalmazási jogok érvényessége körében állítólagosan fennálló res iudicata sérelme egyben a viszontkeresetre is kiterjedne. Ebben a tekintetben ugyanis az ítélt dolog kérdése fel sem merülhet, mert ez a kereset az első eljárásban nem lett előterjesztve.

Állította, hogy súlyos eljárási szabálysértést követett el az elsőfokú bíróság, amikor sem az első, sem a második választottbírósági eljárás iratait nem kérte be a Választottbíróságtól annak ellenére, hogy ez nemcsak általában szükséges és szokásos eljárás a választottbírósági ítéletek érvénytelenítése iránti perekben, hanem a jelen esetben az érvénytelenítésnek az ítélt dolog sérelmére való hivatkozása miatt elengedhetetlen lett volna.

További eljárási hibaként jelölte meg, hogy a Pp.3. § (3) bekezdésében foglaltakat megsértve tévesen tájékoztatta az elsőfokú bíróság az alperest, pontosabban nem tájékoztatta arról, hogy a bizonyítást az első választottbírósági ügyben hozott választottbírósági ítélet terjedelme körében az alperest terhelőnek tekinti.

Állította, hogy a második választottbíróági ítélettel szemben előterjesztett többi érvénytelenítési ok sem áll fenn, mert a második ítélet nem sérti az Európai Unió közrendi jelentőségű versenyjogi szabályait, továbbá bizonyította, hogy a felperes lehetőséget kapott a második eljárásban az EK Szerződés 81. cikkével kapcsolatos álláspontja kifejtésére, sőt ezt írásban meg is tette.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes kötelezését a perköltség megfizetésére. Részletesen kifejtette, hogy álláspontja szerint miért helytálló az elsőfokú bíróság ítélete.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság nem értelmezte tévesen a közrend fogalmát. Az első választottbíróági ítélet csak az Adásvételi szerződés és tagi megállapodás egyetlen mondatát minősítette érvénytelennek, ezzel a felperes tagi státusza helyreállt. Ezzel helyreállt a társasági szerződésben rögzített tagi különjoga is, mely a magyarországi kizárólagos forgalmazási jogra vonatkozik. Álláspontja szerint az első választottbíróági ítélet - minősítve a felek közötti jogviszonyt - még külön indokolva döntött a felperes forgalmazási jogának érvényességéről és így a szerződések érvényessége kérdése keretében egyben arról is, hogy a társasági szerződés 4.2.1. és 13a.1. pontjai is változatlanul érvényesek. Ehhez képest a második ítélet a 4.2.1. és 13a.1. pontokat megsemmisítette.

Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Gfv.XI.30.075/2009/13. sorszámú ítélete indokolásának utolsó mondatára, és kifejtette, hogy ha az alperes hátrányosnak érezte a Választottbíróóság valamely döntését, kérhette volna a részleges érvénytelenítést.

A Pp.3.§-ára utalva előadta, hogy a választottbíróági eljárások német nyelven folytak, a peres felek a választottbíróági eljárás során benyújtott német nyelvű beadványaikat, bizonyítékaikat lefordíttatták és azt az elsőfokú bíróság részére benyújtották. Az alperesnek az iratok beszerzése elmulasztását kifogásoló előadása értelmetlen, az ügy érdemi elbírálására semmilyen kihatással nincs.

A bizonyítási teherrel kapcsolatban előadta, hogy az ítélet az az okirati bizonyíték, melynek értékelésére, bizonyítékként történő elfogadására az eljáró bíróság illetékes.

Állította, hogy az ítélt dologban az újraítélés semmilyen indokkal sem engedhető meg.

Részletesen kifejtette álláspontját a perköltség mértékével kapcsolatban, melyet - az eljárás során felmerült fordítási, hitelesítési és ügyvédi költségekre is tekintettel - nem tartott

eltúlzottnak.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

Elsődlegesen azt az eljárásjogi kérdést vizsgálta meg, indokolt-e az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése abból az okból, hogy a bíróság az eredeti választottbírósági iratokat nem szerezte be.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet e körben alaptalannak találta. Az eljárásban érintett mind a két választottbírósági eljárás nyelve német volt és a felek a választottbírósági eljárásban keletkezett releváns iratokat az elsőfokú eljárásban egyikük által sem vitatott magyar fordításban becsatolták, ezen túlmenően további iratok beszerzését maguk sem tartották szükségesnek. Ebből következően a német nyelvű választottbírósági iratok hiánya a rendes bíróság által lefolytatott érvénytelenítés iránti eljárásban a jogvita érdemi elbírálására nem hatott ki, önmagában nem teszi megalapozatlanná és érdemi felülbírálatra alkalmatlanná a jogerős elsőfokú ítéletet, nem ad alapot az elsőfokú ítéletnek a Pp.275.§ (4) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az érvénytelenítési okok közül elsőként a Vbtv. 55.§ (2) bekezdés b) pontja szerinti közrendbe ütközés megvalósulását vizsgálta azzal összefüggésben, hogy az érvényteleníteni kért második választottbírósági ítélet figyelmen kívül hagyta-e az első választottbírósági ítélethez fűződő jogerőt.

A jelen perben nem volt vitás, hogy a választottbírósági ítélethez „ítélt dolog”, res iudicata hatás fűződik. Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt a jogértelmezés körében kialakult bírói gyakorlatra. (EBH2009.1969.; BH2010.191; BH2002.235.)

A Legfelsőbb Bíróság az EBH2009.1969. szám alatt közzétett eseti döntésében hivatkozott az Alkotmánybíróság 9/1992.(I.30.) AB határozatára, melynek V.3-4. pontjaiban fejtette ki az Alkotmánybíróság, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba, megint csak a jogbiztonság elsődlegessége alapján. A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogerős határozat - az eldöntött kérdés személyi és tárgyi keretei között - irányadóvá váljék mind az eljárásban résztvevőkre, mind a később eljáró bíróságra, illetőleg más hatóságra. Ha a

jogerő beálltához előírt feltételek teljesültek, akkor annak hatálya a határozat tartalmi helyességétől függetlenül beáll.

A kifejtettekre tekintettel a jogerő intézményének érvényesülése a közrend része. A közrendbe ütközés, mint a választottbíróági ítélet érvénytelenítési okának megvalósulása körében a rendes bíróság vizsgálati jogosultsága kiterjed arra, hogy a választottbíróság ítéletében a korábban jogerősen elbírált igényekre tekintettel volt-e, nem hozott-e azonos személyek között azonos tény- és jogalapon korábban már elbírált jogvitában újabb határozatot, s ezzel nem sértette-e meg a jogerő intézményét.

Ebből kiindulva az elsőfokú bíróság jogszerűen vetette össze a felek kereseti kérelmeit az azokat eldöntő választottbíróági ítéletekkel annak meghatározása érdekében, hogy az utóbb hozott választottbíróági ítélet a jogerő intézményének figyelmen kívül hagyása miatt nem ütközik-e a közrendbe. Tévedett azonban annak megítélésénél, hogy a két választottbíróági ítéletben milyen kereseti kérelmek kerültek érdemben elbírálásra.

Az első választottbíróági eljárásban a felperes által előterjesztett kereseti kérelmekből a Választottbíróság érdemben csak a második kereseti kérelmet bírálta el, a többi tekintetében kifejtette, hogy azok - a tagsági jogviszony helyreállítása miatt - okafoggyottá váltak. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint ezzel a Választottbíróság egyértelműen kifejezésre juttatta, hogy a további kereseti kérelmek érdemi elbírálásával nem foglalkozott, a felek érveit és ellenérveit nem vizsgálta meg. A rendes bíróság a választottbíróság e döntését nem vizsgálhatja felül, nem tulajdoníthat annak más értelmet, mint amit a választottbíróság a döntésében kifejtett.

A második választottbíróági eljárásban a Választottbíróság mind a felperes keresetét, mind az alperes viszontkeresetét elutasította. Az elé terjesztett kérelmeket vizsgálva állapította meg a felek által létrehozott G. T. Kft. társasági szerződésében foglaltak részletes elemzése során azt, hogy annak az egyik rendelkezése (a kizárólagos magyarországi forgalmazási jog) az első választottbíróági ítélet által létrehozott helyzet - a vételi jogra vonatkozó kikötés semmisségének megállapítása, ezáltal a kizárólagos forgalmazási jog korlátlan idejűvé válása - miatt vált súlyosan piackorlátozóvá.

A választottbíróági felperes (jelen eljárás alperese) által előterjesztett kereseti kérelmek tekintetében a res iudicata kérdése nem merülhetett fel, mert a kereset a vételi jog újonnan való létrehozására irányult.

A viszontkereset tekintetében sem merülhet fel az ítélt dolog

sérelme, mert a viszontkereset egy része azon a tényen alapult, hogy az első választottbíróági eljárásban hozott ítélet folytán helyreállított forgalmazási joggal a választottbíróági alperes nem tudott élni és ebből kártérítési igénye keletkezett a választottbíróági felperessel szemben. A viszontkeresetben érvényesíteni kívánt, a szindikátusi megállapodás betartatására és a választottbíróági alperes kizárólagos magyarországi forgalmazási jogával kapcsolatos igényekre vonatkozóan ugyan a választottbíróági alperes már az első választottbíróági eljárásban is előterjesztette a kérelmeket, de az első választottbíróági eljárásban ezeket okafogyottság miatt - érdemi elbírálás nélkül - utasította el a Választottbíróóság. Mindebből következően a viszontkereset tekintetében sem áll fenn a res iudicata.

A versenyjogi tilalmakkal kapcsolatban valóban volt a feleknek különböző előadása az első választottbíróági eljárás során, azonban a választottbíróóság a kérelmet - okafogyottságra hivatkozva - érdemben szintén nem vizsgálta, e körben is a kereseti kérelmeket „visszautasította”.

Mindezekből okszerűen az a jogi következtetés vonható le, hogy - bár nem vitásan mind a két választottbíróági eljárásban ugyanazok voltak a felek és a jogvita alapjául szolgáló jogviszony is ugyanaz volt - nem állapítható meg a res iudicata ténye az elbírált jog azonosságának hiánya, illetve az elbírált tényalap részbeni különbözősége miatt. Ebből következően az alperes felülvizsgálati kérelmében megalapozottan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a res iudicata téves megítélése következtében, a Vbtv.55.§ (2) bekezdés b) pontjában foglalt feltételek megvalósulásának hiányában, alaptalanul érvénytelenítette a Választottbíróóság ítélete felperes keresetének helytadó rendelkezéseit, ezért ítélete jogszabálysértő.

A felperes a közrendbe ütközésre hivatkozás kapcsán másodlagosan a közösségi jog téves alkalmazására alapította keresetét. Az elsőfokú bíróság - elfoglalt jogi álláspontja miatt - a kereset ezen részét nem vizsgálta, illetve a másodlagosan, a Vbtv. 55.§ (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással előterjesztett kereset megalapozottsága tekintetében sem foglalt állást. A felülvizsgálati kérelem e része tekintetében - felülbírálnak határozat hiányában - a Legfelsőbb Bíróság érdemi döntést nem hozhatott.

Mindezen indokok miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A további eljárásban az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell,

megvalósult-e a felperes által a keresetében megjelölt, a res iudicata sérelmének elbírálása körén kívül eső, az elsőfokú bíróság által eddig érdemben nem vizsgált érvénytelenítési ok.

A választottbírósági ítélet elsőfokú bíróság által alkalmazott részleges érvénytelenítésével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság rámutat arra, hogy a Vbtv. 55.§-a egyértelműen meghatározza azokat az okokat, amelyekre hivatkozással kérhető az ítélet érvénytelenítése. Az 55.§ (1) bekezdés d) pontjában azon rendelkezések tekintetében engedi meg a törvény a részleges érvénytelenítést, amelyek olyan kérdésekben hoztak határozatot, melyek eldöntésére nem állt fenn a választottbíróság hatásköre. Ezek esetében is a részleges érvénytelenítés feltétele az, hogy a rendelkezés elválasztható legyen a választottbíráskodásra tartozó döntésektől. Minden egyéb esetben csak a teljes ítélet, vagy a választottbírósági ítéletnek önálló, a többi ítéleti rendelkezéstől független rendelkezése érvénytelenítésére van lehetőség, tekintettel arra, hogy a választottbíróság a felek jogviszonyát komplex módon rendezi. A választottbírósági ítélet érdemi részét a rendes bíróság nem bírálhatja felül, az egymással összefüggő döntések esetén a részleges érvénytelenítéssel a rendes bíróság a választottbírósági határozat érdemi részébe avatkozna be.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak erre is figyelemmel kell lennie.

A hatályon kívül helyezés folytán a Pp.275.§ (5) bekezdése alapján a felek felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét a Legfelsőbb Bíróság csak megállapította, annak viseléséről a megismételt eljárás eredményéhez képest az elsőfokú bíróságnak kell döntenie. A költségek megállapításánál az alperes részéről figyelembe vette az általa lerótt 2.500.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket. A felülvizsgálati eljárásban felmerült ügyvédi munkadíj összegét mindkét fél tekintetében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a)-c) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A.§ (1) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg, figyelemmel a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre is.

Budapest, 2011. július 4.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr.Csóke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Bodor Mária s.k. bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró, Dr. Vezekányi Ursula s.k. bíró

